

PLAN XERAL DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Curso 2019-2020

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN
2. XUSTIFICACIÓN BASEADA NO CONTEXTO
3. IDENTIFICACIÓN E VALORACIÓN DAS NECESIDADES
 - 3.1. Identificación de necesidades
 - 3.2. Alumnado con NEAE
4. OBXECTIVOS. CRITERIOS DE ATENCIÓN A DIVERSIDADE
5. DESCRICIÓNS DAS ACTUACIÓNS MEDIDAS E/OU PROGRAMAS PARA A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE
 - 5.1. Actuacións
 - 5.2. Medidas e/ou programas
6. DETERMINACIÓN DOS CRITERIOS PARA A ORGANIZACIÓN E DISTRIBUCIÓN DOS RECURSOS E A APLICACIÓN DAS MEDIDAS PROPOSTAS
 - 6.1. Organización dos apoios
 - 6.2. Criterios de atención
 - 6.3. Modalidades de atención
7. CONCRECIÓN DAS ACTUACIÓNS DOS DISTINTOS PROFESIONAIS EN RELACIÓN COAS MEDIDAS DESEÑADAS PARA O CENTRO
8. MECANISMOS DE COORDINACIÓN E COLABORACIÓN INTERNOS , ASÍ COMO CON OUTRAS ETAPAS EDUCATIVAS E COS CENTROS DE ADSCRICIÓN
9. CANLES DE ELABORACIÓN COAS NAIS, PAIS OU TITORES LEGAIS DO ALUMNADO E COS DIFERENTES SERVICIOS EXTERNOS AO CENTRO
10. PROTOCOLOS PARA A SOLICITUDE E/OU AUTORIZACIÓN DAS MEDIDAS EXTRORDINARIAS
11. PROCESOS DE SEGUIMENTO, AVALIACIÓN E MELLORA DO PLAN
12. BASE LEXISLATIVA E BIBLIOGRÁFICA.

1. INTRODUCCIÓN

Sabemos que nas aulas non existe o alumnado tipo. Cada neno/a é singular e, en consecuencia, así debe ser considerado á hora de planificar e poñer en marcha o proceso de ensino-aprendizaxe.

Educación na diversidade lévanos a asumir esta e desenvolver o seu papel enriquecedor: ensinar a cada alumno/a segundo as súas características, establecer os mecanismos e usar os recursos que permitan o acceso ao currículo á totalidade do alumnado, dar as respostas educativas que compensen as desigualdades derivadas das circunstancias individuais, pensar nun currículo aberto, recoñecer e valorar as distintas culturas e orixes, implicar a toda a comunidade, poñer a disposición do alumnado todos os medios posibles, rexerse polos principios de inclusión e normalización.

En consecuencia, a atención á diversidade debe contemplar actuacións para a totalidade do alumnado, non só para aquel con necesidades específicas de apoio educativo, e debe establecer criterios para os apoios e actuacións educativas, tendo en consideración a dotación de recursos.

Na *Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa*, no capítulo I do Título preliminar establece os principios e fins da educación. Entre os principios que a inspiran, destacan a calidade da educación para todo o alumnado; a equidade, a inclusión educativa e a igualdade de dereitos e oportunidades; a concepción da educación ao longo da vida; a flexibilidade para adecuar a educación á diversidade de aptitudes, intereses, expectativas e necesidades do alumnado; a orientación educativa e profesional dos estudantes, como medio necesario para o logro dunha formación personalizada; o esforzo individual e compartido por alumnado, familias, profesorado, centros, Administracións, institucións e o conxunto da sociedade.

O *Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia*, no capítulo I, artigo 3, entende a **atención á diversidade** como un *conxunto de medidas e accións que teñen como finalidade adecuar a resposta educativa ás diferentes características e necesidades, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións, e intereses e situacións sociais e culturais de todo o alumnado*. Estas medidas implican a toda a comunidade educativa e deben

concretarse en propostas curriculares e organizativas que teñan en conta a pluralidade de todos e cada un dos alumnos.

2. XUSTIFICACIÓN BASEADA NO CONTEXTO

O CEP Campolongo é un centro de ensino público dependente da Consellería de Educación, adscrito ao IES Sánchez Cantón, situado no polígono do mesmo nome.

O alumnado que escolariza o centro, pertence a súa zona de influencia.

O seu nivel socio-económico é **MEDIO**, cunha incidencia de problemas socio-económicos dun 0.5% aproximadamente.

Dadas as características da poboación escolarizada, hai unha gran preocupación familiar polos logros académicos como pola interacción no grupo- clase, excepto ese 0.5%, que mencionabamos.

Temos alumnos/as con necesidades específicas de apoio educativo, con necesidade de reforzo e apoio. Hai tres mestras de Pedagogía Terapéutica, dúas de Audición e Linguaxe (unha compartida con outro centro), dúas coidadoras e unha Orientadora.

Tamén contamos no centro con alumnos/as procedentes doutros países cunhas características idiomáticas e curriculares moi significativas, xunto coas súas peculiaridades socioculturais.

A atención á diversidade implica coñecer, respectar, aceptar, valorar e responder ás diferenzas individuais e culturais dos alumnos/as e evitar calquera tipo de discriminación. Polo tanto cando falamos de atención a diversidade, non falamos soamente de alumnos/as con necesidade específicas de apoio aducativo.

A Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa, modificou a Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, coa finalidade de desenvolver medidas que permitan seguir avanzando cara un sistema educativo de calidade, inclusivo, que garanta a igualdade de oportunidades e faga efectiva a posibilidade de que cada alumno e alumna desenvolva ao máximo as súas potencialidades.

O Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia, nos artigos 15 e 16, pon de manifesto a relevancia da atención a diversidade do alumnado que debe ser un principio sobre o que se base toda a intervención educativa.

A atención á diversidade do alumnado rexerese polos principios **de normalización e inclusión; equidade, igualdade de oportunidades e non discriminación; flexibilidade e accesibilidade; interculturalidade e promoción da convivencia; autonomía dos**

centros docentes e participación de toda a comunidade educativa, conforme ao establecido no artigo 4, do *Decreto 229/2011, do 9 de decembro polo que se regula a atención á diversidade na comunidade autónoma de Galicia*.

3. IDENTIFICACIÓN E VALORACIÓN DAS NECESIDADES

No marco do *Decreto 229/2011, do 9 de decembro polo que se regula a atención á diversidade na comunidade autónoma de Galicia*, a **atención á diversidade** busca adecuar a resposta educativa ás diferentes características e necesidades, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións, intereses e situacións sociais e culturais de todo o alumnado. Nun sentido amplo esta atención intenta previr e dar resposta ás necesidades temporais e permanentes da totalidade do alumnado do centro, e entre eles aos que requiren unha atención educativa diferente á ordinaria de xeito que poidan alcanzar o máximo desenvolvemento posible das súas capacidades persoais e, en todo caso, dos obxectivos establecidos con carácter xeral para todo o alumnado.

Segundo a *Lei Orgánica 8/2013, de 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa*, no seu Título II, Capítulo I, artigo 71.2., enténdese por alumnado con Necesidade Específica de Apoio Educativo (NEAE), aquel alumnado que requira, de forma temporal ou permanente, apoios ou provisións educativas diferentes ás ordinarias por presentar:

- Necesidades educativas especiais (n.e.e)
- Dificultades específicas de aprendizaxe
- Altas capacidades intelectuais
- Por presentar TDAH
- Por incorporarse tardiamente ao sistema educativo
- Por condicións persoais ou de historia escolar

A continuación clasificamos as diferentes necesidades que poden darse nos diferentes apartados anteriormente citados:

NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIAIS (N.E.E)

Aquel alumnado que require, por un período da súa escolarización ou ao longo de toda ela, determinados apoios e atencións educativas específicas derivadas de discapacidade ou trastornos graves de conducta.

- Discapacidade de carácter intelectual:
 - Leve, moderada, grave ou profunda.
- Discapacidade de carácter sensorial:
 - Auditiva: hipoacusia profunda/xordeira, media ou severa.
 - Visual: deficiencia visual ou cegueira.
- Discapacidade de carácter físico:
 - Motora
 - Outras
- Trastorno do Espectro Autista:
 - Síndrome de Asperger.
 - Trastorno de Rett
- Trastornos disruptivos o control de impulsos e de conducta.
- Outros trastornos graves da comunicación e aprendizaxe.
- Trastornos da personalidade.
- Trastornos da conduta alimentaria.

DIFICULTADES ESPECÍFICAS DA APRENDIZAXE

Considérase que un alumno/a presenta dificultades específicas de aprendizaxe cando o seu rendemento en relación á adquisición e uso dunha ou varias das capacidades de comprensión e expresión oral, lectura, escritura, razoamento e cálculo matemático é significativamente discrepante co seu potencial de aprendizaxe.

- Trastornos da lectura: inclúe aquelas dificultades de acceso ás competencias lectoras.

- Trastorno do cálculo: defínese como a dificultade de acceso ás competencias matemáticas en relación as procesos básicos e operacións lóxicas matemáticas, o sistema numérico, realización de cálculos ou resolución de problemas.
- Trastorno da escritura: fai referencia ás dificultades no acceso ás competencias gráficas no proceso grafomotriz (disgrafía) ou de ortografía (disortografía).
- Con outras dificultades.
- Descoñecemento grave da lingua de instrución.

ALUMNOS CON TRANSTORNO DE DÉFICIT DE ATENCIÓN E HIPERACTIVIDAD

O TDAH é un patrón persistente de conduta de desatención, hiperactividade e impulsividade que comeza a manifestarse ao longo da infancia e que inflúe negativamente no funcionamento e no desenvolvemento das nenas, dos nenos e dos adolescentes afectados.

Na actualidade considérase que pode amosarse en tres modalidades diferentes:

- Presentación combinada: tanto os síntomas de inatención como os de impulsividade-hiperactividade danse nun grao excesivo para o nivel evolutivo da persoa.
- Presentación predominante impulsivo-hiperativa: nela predominan os síntomas de impulsividade e/ou hiperactividade, mentres que os íntoma de inatención teñen unha menor presenza.
- Presentación predominante inatenta: existe maior presenza dos síntomas de inatención.

ALTAS CAPACIDADES INTELECTUAIS

As altas capacidades intelectuais supoñen a presenza dun potencial elevado nalgunha/s área/s do desempeño humano en comparación cun grupo de referencia. Implican unha intelixencia moi superior, que corresponde, desde un criterio psicométrico, a un cociente intelectual de 130 ou superior.

Seguindo o modelo dos tres aneis de Renzulli (1978), terá esta consideración o alumnado que presente:

- Unha capacidade intelectual superior.
- Un alto nivel de creatividade.
- Persistencia nas tarefas de alta complexidade intelectual ligadas ás súas áreas de interese.

Cómpre diferenciar entre precocidade, talento e superdotación:

- Precocidade intelectual supón un desenvolvemento cognitivo máis rápido que o resto dos nenos/as da mesma idade.
- Talentosos: refírese a aqueles nenos/as que amosan unha alta capacidade para unha ou varias áreas concretas do coñecemento e/ou habilidades excepcionais, pero non en todas.
- Superdotación intelectual: implica un perfil cognitivo superior e homoxéneo, cun elevado dominio de todas as áreas de coñecemento ou habilidades. Converxen un nivel intelectual elevado, unha alta creatividade e gran persistencia en determinadas tarefas.

POR INCORPORARSE TARDÍAMENTE AO SISTEMA EDUCATIVO

A incorporación ao sistema educativo dos alumnos que, por proceder doutros países ou por calquera outro motivo, se incorporen de forma tardía ao sistema educativo español. Esta incorporación garantirase, en todo caso, na idade de escolarización obrigatoria.

- Con desfase curricular
- Con descoñecemento da lingua galega e/ou castelá.

POR CONDICIÓN PERSOAIS OU HISTORIA FAMILIAR

Aqueles alumnos que posúen necesidades específicas derivadas de problemas cuxo orixe é emocional, e que constitúen unha dificultade de aprendizaxe engadida. Cando a historia familiar dificulta o proceso de ensino-aprendizaxe considerado “normal”. Outras condicións especiais do alumnado que poden darse son:

- En situación de desvantaxe socio-educativa.
- Con atención domiciliar e/ou hospitalaria.

- Dificultades psicolingüísticas específicas da lingua (retrazo na adquisición da fala e da linguaxe, afasia, dislalia, disartria, disglosia, disfemia, mutismo selectivo,...)
- Trastorno Específico da Linguaxe (TEL).
- Outros trastornos da linguaxe.
- Outras circunstancias.

EN RESUMO: As necesidades educativas distribúense nun continuo, todos os alumnos/as nalgún momento do proceso de ensino-aprendizaxe presentan necesidades educativas habituais. Dentro das prioridades da orientación educativa, a atención ás necesidades educativas do alumnado ocupa un lugar preferente.

3.1. IDENTIFICACIÓN DE NECESIDADES:

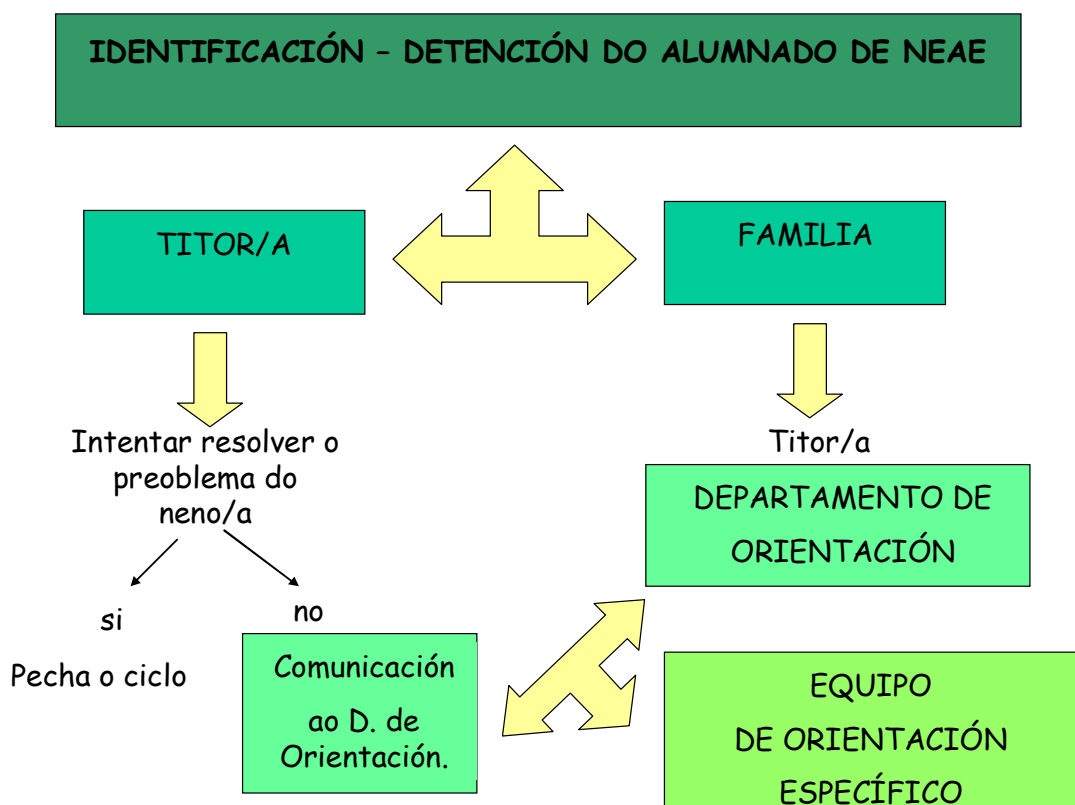
A identificación temperá das necesidades educativas do alumnado, a súa valoración e a resposta educativa procedente constitúen procesos necesarios para adecualas medidas e os recursos educativos á diversidade.

Para que o Departamento de Orientación dea resposta ás necesidades específicas de apoio educativo ha de seguirse o seguinte proceso de detección:

- O profesor e/ou o titor, no desenvolvemento das diversas accións que implica a avaliación continua, detecta necesidades educativas (retrazo, alteracións, dificultades, problemas...) nalgún/s ámbitos de desenvolvemento nun alumno determinado.
 - Recopila información: observación, informes, avaliación inicial, traballos...
 - Intercambia información coa familia.
 - Tenta dar resposta ás necesidades que existen no centro con medidas ordinarias de forma normalizada.
 - Se o consegue, pecha o ciclo de detección.
 - Se non o consegue, demanda colaboración ao Departamento de Orientación (a través dun modelo de solicitude de intervención do D.O), no caso de que este precise

asesoramento para realizar esta avaliación psicopedagóxica solicita a intervención do E.O.E. (Equipo de Orientación Específico de Pontevedra), quen valora o caso (concretado nun Informe Psicopedagógico–resumo da avaliación psicopedagóxica realizada cando se dan as condicións establecidas na *Orde do 31 de Outubro de 1996*), e determina as medidas educativas a adoptar en función de que o alumno/a corresponda a un apartado ou a outro. As familias estarán informadas das medidas dispostas.

- A detección de necesidades tamén pode ser realizada pola familia, quen informa das necesidades detectadas no ámbito familiar e se aplicaríase entón o mesmo procedemento anterior dende a titoría ou dende o propio Departamento de Orientación.
- Se as necesidades detectadas precisan Adaptacións Curriculares (AC), elaborárase un D.I.A.C onde se recollan as modificacións e o tipo de atención.
- Neste proceso identifícase o seguinte tipo de alumnado, tal e como está recollido no PXAD:

Como se planifica o proceso de diagnose e posterior intervención?

- Despois dunha avaliación das necesidades do alumno/a, o orientador/a determinará e fará una proposta dos apoios que deberá recibir o devandito alumno, ben de PT, AL ou ben por parte del mesmo atendendo a se as necesidades son de orixe cognitivo ou outras que se determinaron no apartado anterior (PT), comunicativo-lingüísticas (AL) ou emocionais (Orientador).
- As intervencións específicas que sexan precisas por parte dos profesores especialistas de pedagogía terapéutica ou de audición e linguaxe serán propostas e deseñadas polo departamento de orientación en colaboración co titor do grupo ao que pertence o alumno/a. A coordinación desas actuacións, xunto coas do resto do profesorado corresponde á xefatura de estudos do centro (tal e como establece no seu artigo 19º a *Orde do 27 de Decembro do 2002 pola que se establecen as condicións e criterios para a escolarización en centros sostidos con fondos públicos do alumnado do ensino non universitario con n.e.e*).
- Unha vez detectadas as dificultades e proposto o alumno/a para o apoio correspondente, tal e como se establece no punto anterior, determinarase e concretarase o plan de traballo para o alumno, fundamentalmente dende a coordinación do profesorado implicado no apoio, elevando do mesmo xeito ás ditas propostas á Xefatura de Estudos.
- Informarase sempre ás familias da proposta de intervención deseñada e manterase reunión para informarlles da evolución do alumno así como para o establecemento de pautas de actuación conxuntas.
- Trimestralmente os especialistas de PT e AL así como o Departamento de Orientación realizarán o informe no que reflectan os obxectivos conseguidos e os que será necesario seguir traballando.

3.2. ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS DE APOIO EDUCATIVO:

A situación actual é a seguinte; ademais está en curso a valoración das necesidades que vaian xurdindo ao longo do ano.

GRUPO E NIVEL	N.E.E	DIFIC. APRENDIZAXE	AACC	INCORPOR. TARDÍA	TDAH	COND. PERSOAIS
1º A	2					6
1º B		1				3
1º C	2					1
2º A		5				1
2º B	1	1	2			
2º C	1	1				3
3º A	2					1
3º B	2	1				
3º C	1	1			1	1
4º A	2				2	
4º B	2	1				
4º C	1	1				1
5º A	1					
5º B		1	1			
5º C			1			
6º A	1				2	
6º B	1				3	
6º C	1				2	1
TOTAL: 65	20	13	4		10	18

4. OBXECTIVOS

- Y Posibilitar a integración social e educativa, potenciando actitudes de aceptación e respecto en todo o alumnado
- Y Contemplar medidas xerais e específicas que permitan previr dificultades e ofertar respostas educativas adecuadas a cada alumno/a e contexto.
- Y Orientar a acción titorial incidindo no coñecemento no coñecemento do historial de cada alumno/a, así como no do seu contorno familiar e social para adecuar e orientar as accións educativas ás súas necesidades.

- ✓ Adecuar a estrutura organizativa do centro (horarios, agrupamentos, espazos) e a organización e xestión da aula de acordo coas características do alumnado e as súas necesidades.
- ✓ Facilitar o traballo cooperativo do profesorado e a participación coordinada de todo o equipo educativo.
- ✓ Organizar o tratamento do currículo de forma interrelacionada e integradora coa posta en marcha de metodoloxías que favorezan a atención individualizada do alumnado e aplicación de estratexias cooperativas, segundo proceda en cada caso.
- ✓ Planificar as estratexias de avaliación inicial, formativa e continua, tendo en conta que permitan o grao de desenvolvemento das competencias básicas que se adecúen ás características de cada alumno/a.
- ✓ Organizar os recursos persoais e materiais do centro co fin de facilitar unha resposta educativa adecuada a todo o alumnado fundamentalmente aos que presentan necesidades educativas.
- ✓ Fomentar a participación do alumnado e as súas familias na vida do centro, tanto en actividades complementarias coma en extraescolares.
- ✓ Promover a formación do profesorado en temas relacionados coa atención a diversidade.

5. DESCRICIÓNS DAS ACTUACIÓNS, MEDIDAS E/OU PROGRAMAS PARA ATENCIÓN A DIVERSIDADE

A diversidade nas aulas é cada vez maior, polo que a atención á diversidade debe impregnar todas as actuacións curriculares e organizativas que orienten os procesos de ensino-aprendizaxe; terán como referente esencial a necesaria normalización das diferenzas dentro do contexto da aula e do centro, o respecto as mesmas, e poñerase a énfase na superación dos atrancos asociados á diversidade de todo tipo.

5.1. ACTUACIÓNS:

A atención personalizada e temperá do alumnado convértese na mellor medida de prevención das dificultades de aprendizaxe, da inadaptación escolar e da exclusión social.

A metodoloxía didáctica é unha das claves que posibilita a atención a diversidade na aula ordinaria.

As metodoloxías activas, que fomentan a participación dos alumnos e autonomía nas aprendizaxes, permiten atender as distintas necesidades.

Principios metodolóxicos a ter en conta:

Comunicación: promovendo empatía, acordos e asunción de compromisos.

Autonomía: logrando a adquisición dos procesos e estratexias para aprender partindo das súas necesidades, capacidades e intereses.

Personalización: axustando a resposta educativa as condicións do alumnado para promover o máximo desenvolvemento persoal.

Globalización das aprendizaxes: está estreitamente relacionado cunha forma de organización de contidos que permitan alcanzar un mesmo obxectivo por distintas vías.

Trátase de **Estratexias** como **aprendizaxe significativa e cooperativa, con formulación de diferentes tipo de actividades: traballo individual, busca de información, traballo en grupo, posta en común, exposicións, elaboración de materiais, titorización especialmente nos últimos niveis mediante actuacións que faciliten a implicación do alumnado, profesorado e familias para responder as súas necesidades e intereses .**

5.2. MEDIDAS E/OU PROGRAMAS:

No marco do *Decreto 229/2011, polo que se regula a atención á diversidade*, no seu artigo 7., establece que se consideran medidas de atención á diversidade aquelas actuacións, estratexias e/ou programas destinados a proporcionar unha resposta educativa axustada ás necesidades educativas do alumnado. Estas medidas clasifícanse en ordinarias e extraordinarias e estarán recollidas no Plan Xeral de Atención á Diversidade e nas concrecións anuais de dito plan. Poden ser ordinarias e extraordinarias:

Se consideran **medidas ordinarias de atención á diversidade** todas aquelas que faciliten a adecuación do currículo prescritivo, sen alteración significativa dos seus obxectivos, contidos e criterios de avaliación, ao contexto sociocultural dos centros educativos e ás características do alumnado, conforme ao establecido no artigo 8. Inclúen:

- a) Adecuación da estrutura organizativa do centro e da organización e xestión da aula:
 - Horarios
 - Agrupamentos
 - Espazos

- Atención individualizada dirixida ao alumnado que o requira polas súas características.
 - Crear condicións favorables para a xestión da aula, importancia do clima de aula.
 - Adecuación das programacións didácticas.
- b) Metodoloxías baseadas no traballo colaborativo entre grupos heteroxéneos, titorías entre iguais, aprendizaxe por proxectos e outras que promovan a inclusión.
 - c) Adaptación de tempos e instrumento ou procedementos de avaliación.
 - d) Aulas de atención educativa e convivencia e actuacións destinadas á mellora da convivencia.
 - e) Desdoblamentos de grupos.
 - f) Reforzo educativo e apoio do profesorado con dispoñibilidade horaria.
 - g) Programas de enriquecemento curricular.
 - h) Programas de reforzo de áreas instrumentais.
 - i) Programas de recuperación.
 - j) Programas específicos personalizados como:
 - Programa de reeducación de dislalias.
 - Programa de intervención da mellora da linguaxe receptivo-expresiva.
 - Programa de comprensión e expresión oral e escrita
 - Programa de intervención para o inicio da lecto-escritura
 - Plan específico de reforzo e recuperación para o alumnado que non promociona.
 - Plan de acción titorial.
 - Reforzo educativo, dentro da aula ou ocasionalmente fóra da aula ordinaria.
 - Programa de resolución de conflitos.

Se consideran **medidas extraordinarias** de atención á diversidade todas aquelas dirixidas a dar resposta ás necesidades educativas do alumnado con necesidade específica de apoio educativo que poden requirir modificacións do currículo ordinario e/ou supoñer cambios esenciais no ámbito organizativo, así como, de ser o caso, nos elementos de acceso ao currículo ou na modalidade de escolarización.

Para a súa aplicación será necesaria a autorización da dirección do centro, do Servizo de Inspección, e, se é o caso, informe xustificativo do Servizo de Orientación.

Considéranse medidas extraordinarias:

- a) Adaptacións curriculares.
- b) Apoio do profesorado especialista en Pedagogía Terapéutica e/ou Audición e Linguaxe.
- c) Flexibilización da duración do período de escolarización.

6. DETERMINACIÓN DOS CRITERIOS PARA A ORGANIZACIÓN E DISTRIBUCIÓN DOS RECURSOS E A APLICACIÓN DAS MEDIDAS PROPOSTAS

6.1. ORGANIZACIÓN DOS APOIOS

O criterio xeral adoptado é proporcionar unha resposta educativa adaptada á diversidade de capacidades, intereses e ritmos de aprendizaxe do alumnado co fin de facilitar o logro dos obxectivos da etapa educativa.

Naqueles casos de acnee, a valoración do orientador/a do centro debe preceder á intervención do profesorado de Pedagogía Terapéutica e Audición e Linguaxe.

As aulas de apoio non teñen asignados alumnos/as prefixados e os especialistas que ocupan esta praza non van ser titores dun grupo estable de alumnos/as.

O alumnado que comece a presentar serias dificultades para a aprendizaxe, poderá recibir apoio estable de Pedagogía Terapéutica ou Audición e Linguaxe. Estes alumnos/as estarán relacionados con alumnado con moi baixa estimulación familiar para o fomento da aprendizaxe, con graves dificultades desde o primeiro curso para acceder ás áreas instrumentais, con dificultades graves para manter e afianzar aprendizaxes, con dificultades de articulación ou fluidez na linguaxe espontáneo e con bagaxes moi pobres nas áreas da linguaxe oral principalmente.

Os apoios dirixiranse fundamentalmente á adquisición das aprendizaxes instrumentais das Linguas e Matemáticas. Naqueles casos no que o desfase curricular sexa significativo e, polo tanto, exista unha adaptación curricular traballarase en conformidade á mesma.

Os apoios impartiranse preferentemente durante as áreas das linguas, matemáticas ou ciencias naturais e ciencias sociais.

Terase en conta, sempre que sexa posible, os momentos do horario na aula ordinaria na que se imparte a materia obxecto de dificultade.

As familias do alumnado susceptible de reforzo serán informadas das medidas que se van adoptar e dos obxectivos que se pretenden acadar.

Só se producirán intervencións directas especializadas cando:

- A resposta educativa que precise o alumno/a con neae non poida resolverse con fórmulas máis normalizadas.
- Alumnado que teña que recibir atención específica por parte da especialista de Audición e Linguaxe.
- Alumnado con descoñecemento das linguas da comunidade.
- Alumnado que non domine as técnicas instrumentais básicas.

As intervencións específicas levaranse a cabo normalmente dentro da aula, xunto co resto do alumnado dese grupo, e só poderán levarse fóra dela en casos excepcionais que estean debidamente previstos nas adaptacións curriculares e durante un tempo que non excederá a terceira parte da xornada escolar, segundo se recolle na *Orde do 27 de decembro de 2002, pola que se establecen as condicións e criterios para a escolarización en centros sostidos con fondos públicos do alumnado de ensino non universitario con necesidades educativas especiais*.

En xeral, o alumnado que reciba apoio de Pedagogía Terapéutica ou Audición e Linguaxe non terá máis reforzos fóra da aula para non incidir negativamente na súa integración. Debemos ter en conta que, desde a concepción integradora, a permanencia do alumnado no seu grupo-clase é fundamental, posto que as aprendizaxes non se reducen unicamente ao ámbito académico.

Realizarase unha avaliación continua da consecución dos obxectivos propostos e das medidas tomadas, introducíndose as medidas correctoras oportunas, sempre que o progreso non sexa positivo.

Unha das tarefas que a priori é garantía de éxito, é establecer unha boa coordinación entre todos os profesionais implicados na interacción co/a alumno/a concreto que presenta algunha alteración respecto á norma.

Punto importante a tratar nesas primeiras reunións entre profesionais é o establecemento de criterios comúns de intervención e a “distribución” de tarefas e competencias para un plan de intervención coherente, tendo en conta as necesidades.

6.2. CRITERIOS DE ATENCIÓN

A priorización de alumnado a atender e o tempo de atención a este, rexeráse polos seguintes criterios:

- Priorizar as intervencións de casos de maior gravidade.
- Aquel alumnado que manifeste un desfase curricular significativo e teña unha AC. Poderá ser apoiado polo profesorado de PT dentro do aula ou fóra dela.
- Aquel alumnado que presenta desfase curricular e se considera (avaliación psicopedagóxica) que coa atención personalizada do profesorado titor/a ou do profesorado con dispoñibilidade horaria, non vai lograr progresar adecuadamente. Este reforzo poderá ser transitorio si o alumno /a supera as súas dificultades.
- Alumnado con dificultades específicas de aprendizaxe.
- Novo alumnado ao que se lle detecten neae. Priorizaranse os apoios seguindo a orde ascendente dos cursos.

6.3. MODALIDADES DE ATENCIÓN:

- O profesor/a titor/a atende individualmente a un alumno/a que precisa un apoio puntual sen a intervención directa doutro profesor/a ou especialista. Esta medida, que estará a cargo dos titores/as está destinada ao alumnado que pode seguir o currículo ordinario do curso no que está escolarizado, pero necesita, para logralo, unha atención máis individualizada tanto en aspectos curriculares como en estratexias de aprendizaxe e pautas de traballo.
- Atención especializada por parte do profesorado de P.T. e A.L. ao alumnado con neae que requiran, nun período da súa escolarización ou ao longo de toda ela, determinados apoios e atencións educativas.
- Apoios temporais dentro da aula. Atención por parte do especialista ou doutro profesor/a con dispoñibilidade horaria, que intervén no grupo aula atendendo a un alumno/a concreto: neste sistema o profesor/a de apoio traballa o currículo, dentro do aula ordinaria, co alumno con necesidades educativas. O obxectivo é permitir ao profesor ordinario levar un ritmo "normal" mentres que se lle garante ao alumno con necesidades, o apoio na área e os contidos que se imparten na clase.
- Apoios temporais fóra da aula. En determinadas áreas ou actividades (principalmente as instrumentais) o alumno ou grupo de alumnos/as con neae e AC sae do seu grupo-aula para ser atendido polo profesorado de apoio especializado.

7. CONCRECIÓN DAS ACTUACIÓNS DOS DISTINTOS PROFESIONAIS EN RELACIÓN COAS MEDIDAS DESEÑADAS PARA O CENTRO

Para dar unha resposta idónea é preciso ter un coñecemento das características do alumnado asumindo que cada un deles é único, é necesario adecuar as programacións, a ensinanza e a avaliación á diversidade do alumnado. Isto supón levar a práctica a flexibilidade do currículo centrándose nas seguintes actuacións:

- Realizar avaliacións iniciais.
- Priorizar os obxectivos e contidos básicos.
- Graduar as actividades.
- Avaliar tendo en conta os obxectivos propostos.

CONCRECIÓN DAS ACTUACIÓNS

PROFESORADO	ACTUACIÓNS
Especialistas AL	Programa de reeducación de dislalias
Especialistas AL	Programa de intervención da mellor da linguaxe receptivo-expresiva
Especialistas AL	Programa comprensión e expresión oral e escrita
Especialistas AL	Programa de adquisición de vocabulario e inmersión lingüística.
Profesores con dispoñibilidade horaria, AL e PT	Programa de intervención para o inicio da lecto-escritura
Profesores tutores e PT	Programa específico de reforzo e recuperación.
Profesores tutores, DO	Plan de Acción Titorial
Especialistas AL, PT	Reforzo educativo dentro e ocasionalmente fóra da aula
Profesores tutores e DO	Programa resolución conflitos
Profesores tutores, orientadora, especialistas PT, AL.	Adaptacións curriculares

8. MECANISMOS DE COORDINACIÓN E COLABORACIÓN INTERNOS, ASÍ COMO CON OTRAS ETAPAS EDUCATIVAS E COS CENTROS DE ADSCRICIÓN

A coordinación constitúe a principal técnica que debe prevalecer en toda intervención educativa; tanto a nivel interno do centro, como entre os distintos centros ou entre a administración educativa e o centro. É unha condición indispensable para levar a cabo a tarefa educativa, o que pola súa dimensión social, implica o establecemento de continuas interaccións entre os distintos axentes que nela participan.

Hai que ter en conta que o contexto onde se desenvolven as actividades de ensinanza e aprendizaxe non se limitan exclusivamente a interacción profesor-alumno. A aula, a escola, os amigos e a sociedade en xeral constitúen ámbitos de aprendizaxe que necesariamente deben coordinarse entre si para lograr alcanzar os obxectivos propostos.

A acción educativa implica, esixe un traballo en equipo.

O Consello Escolar e o Claustro de profesores representan os órganos colexiados de goberno encargados de fixar as directrices de colaboración coa Administración, outros centros, entidades e organismos cos que se compartan obxectivos e así planificar e coordinar sobre os aspectos educativos do centro.

Ademais deste órganos de goberno están os de coordinación docente: comisión de coordinación pedagóxica, departamento de orientación, equipos de nivel, equipo de dinamización da lingua galega, e equipo de actividades complementarias e extraescolares, equipo de biblioteca....

Comisión de Coordinación Pedagóxica: constitúe un órgano de coordinación docente que permite poñer en relación as distintas áreas ou materias curriculares ao redor dun Proxecto Educativo común, facilitando a coherencia no deseño dos contidos e obxectivos que se persigue en cada un.

Departamento de Orientación: representa un ámbito de coordinación fundamental dado que entre as súas funcións está mediar na labor dos equipos docentes, aportando procedementos e pautas para desenvolver a acción titorial e as medidas de atención á diversidade.

A Orientación educativa é mais global xa que no seu desenvolvemento están implicados todos os axentes e institucións educativas .

O feito de estar presente ao longo de toda a escolaridade, é un proceso que debe promover a coordinación entre os diferentes etapas e niveis, co fin de dar unha continuidade aos tránsitos educativos e intensificarse ao inicio da escolarización e ao cambio de ciclo.

Equipos docentes: son os responsables da organización e desenvolvemento das ensinanzas propias dos cursos; representan o ámbito máis próximo a acción educativa, xa que o seu funcionamento implica forzosamente a colaboración de todos os seus integrantes no seguimento global do alumnado do grupo, para prever as posibles dificultades de aprendizaxe que puideran darse dentro do mesmo, así como a realización e establecemento das medidas necesarias para mellorara a súa aprendizaxe, sendo a figura do/a titor/a a encargada de sumir a coordinación de cada caso.

Ao inicio de cada curso escolar o Xefe de Estudos establecerá a temporalización das reunións de coordinación interna de todos os órganos de coordinación docentes.

Tamén se establecerán as reunións do departamento de orientación co centro adscrito, segundo determina o *Decreto 120/1998, polo que se regula a orientación educativa na Comunidade Autónoma de Galicia*.

No caso de dispor de escolarización combinada dalgún alumno intentarase manter unha coordinación e colaboración (aínda que sexa telefónica) co outro centro, senón se dispón de dispoñibilidade horaria conxunta para levar a cabo esta coordinación.

9. CANLES DE COLABORACIÓN COAS NAIS, PAIS OU TITORES LEGAIS DO ALUMNADO E COS DIFERENTES SERVICIOS EXTERNOS AO CENTRO

9.1 COAS FAMILIAS

Favorecerase a participación e colaboración das nais, pais ou titores e titoras legais do alumnado, asesorando e informando ás familias dos aspectos máis significativos do desenvolvemento persoal .

Facilitar ás familias pautas de observación relacionados cos contidos que corresponden as competencias de etapa ou nivel.

Información sobre os procesos de ensinanza, avaliacións psicopedagóxicas...

Asesorar aos pais, nais na modalidade de escolarización máis axeitada para os seus fillos/as.

Os canles para levar a cabo a colaboración estableceranse ao inicio de curso no horario do equipo directivo, titorías e do departamento de orientación.

Os cambios sociais suscitan novas demandas ás institucións escolares e introducen novas necesidades que requiren respostas baseadas na orientación educativa.

9.2. COA ETAPA DE ED. INFANTIL

Realizarase unha reunión de coordinación ao final de curso cos profesores daqueles alumnos con n.e.a.e., co fin de determinar as necesidades educativas que representa este alumnado e co fin de determinar a necesidade de recursos para o curso seguinte. Esta reunión realizaraa a Xefatura de Estudos en colaboración co Departamento de Orientación.

Realizárase durante o mes de xuño a Xornada de acollida ao alumnado de Educación Infantil que se incorporará ao centro no curso seguinte.

Ao inicio do curso, durante o mes de Setembro farase unha reunión informativa coas nais e pais dos alumnos que inician a escolarización no centro, e que será realizada pola Dirección do centro e máis polo Departamento de Orientación, sen prexuízo da que cada profesor titor realice posteriormente.

9.3. COA ETAPA DE ED. SECUNDARIA.

No mes de xuño, a finais, realizarase unha reunión co Orientador do IES, a Xefatura de Estudos, titor/es de 6º curso e Orientación para informar polo miúdo das necesidades específicas de apoio educativo que se derivan, así como calquera outra cuestión de tipo pedagóxico ou mesmo organizativa que poida ser necesaria para dar a mellor resposta ás necesidades do alumnado.

9.4. COS E.O.E.

A solicitude de intervención fará a Xefatura do Departamento de Orientación despois de cumprimentar a solicitude correspondente, e co visto e prace da Dirección e acompañándoa de toda a información dispoñible e que se considera importante para avaliación ou intervención no caso determinado.

En ocasións poderase realizar consulta telefónica sen necesidade de elaborar unha solicitude de intervención por parte do Departamento de Orientación.

9.5. COS SERVICIOS SOCIAIS, MÉDICOS, CONCELLO.

A coordinación cos Servizos Sociais, Servizo Galego de Saúde, Concello..., realizarase de forma puntual dependendo das necesidades que xurdan.

As canles serán en un primeiro momento telefónico e logo en función das necesidades determinarase a modalidade: enquisas, informes....

9.6. OUTROS

Establecerase coordinación con todas aquelas asociacións ou servizos de calquera tipo cos que sexa necesario para dar resposta ao alumando axeitada ás súas necesidades, tanto públicos como privados.

10. PROTOCOLOS PARA A SOLICITUDE E/OU AUTORIZACIÓN DAS MEDIDAS EXTRAORDINARIAS:

➤ Apoio especializado.

É o apoio temporal dun profesor especialista en AL e/ou en PT dentro ou fora da aula ordinaria que ten como destinatarios alumnos con n.e.a.e. Para que se produza este tipo de atención será necesario que así o aconselle o informe da orientadora.

O procedemento para a demanda de intervención, realización de informe ou de avaliación psicopedagóxica por parte do servizo de orientación é o seguinte:

- Comunicado do profesor/a, pai, nai ou titor legal á orientadora do centro da necesidade de intervención ou avaliación dun determinado alumno/a.
- Cubrir o cuestionario previo aportado pola orientadora por parte do demandante.
- Proceso de avaliación e redacción do correspondente informe por parte da orientadora.

A orientadora elevará a proposta de organización da docencia para o alumnado con necesidade específica de apoio educativo á xefatura de estudos.

Ao remate do curso, o profesor de PT e/ou AL elaborará un informe relativo ao apoio realizado.

➤ Flexibilización do período de escolarización.

De conformidade co establecido no artigo 16 do *Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia* e nos artigos 17e 19 do Decreto 229/2011, do 7 de decembro:

- A escolarización en educación primaria poderá, excepcionalmente, aumentarse nun ano en función das necesidades educativas especiais do alumnado.
- Poderá reducirse nesta etapa nun ano respecto do establecido con carácter xeral, en función das altas capacidades do alumnado.

1.-Procedemento para a solicitude no caso de alumnado con necesidades educativas especiais.

No artigo 30 da *Orde do 27 de decembro de 2002 pola que se establecen as condicións e criterios para a escolarización en centros sostidos con fondos públicos do alumnado de ensino non universitario con necesidades educativas especiais*, establécese:

- A dirección do centro presentará a solicitude de flexibilización na Xefatura territorial. A solicitude irá acompañada da seguinte documentación:
 - a. Informe que xustifique a necesidade da medida, elaborado polo departamento de orientación do centro ou ó que este estea adscrito ou, no seu defecto, polo profesor titor.
 - b. Conformidade expresa dos pais ou titores legais do alumno, se é menor de idade, ou a súa propia se non o é.
 - c. Fotocopia compulsada do expediente académico.
 - d. Proposta de adaptación do currículo segundo disposto na *Orde do 6 de outubro de 1995*.
- A citada solicitude remitirase, xunto co informe da inspección educativa, á Dirección Xeral de Educación, á que corresponderá a autorización ou denegación da flexibilización.
- Tanto por iniciativa da inspección educativa, como pola da Dirección Xeral, poderase requirir ao equipo de orientación específico dependente da xefatura territorial correspondente a elaboración dun informe complementario ao respecto.
- O prazo para presentar as solicitudes de flexibilización será o mes de abril.
- A resolución correspondente comunicarase ao centro antes do 31 de xullo para o seu traslado ao interesado.
- Con carácter xeral, calquera medida de flexibilización consignarase, incluíndo a resolución pola que foi autorizada, en tódolos documentos de avaliación do alumno que en cada caso correspondan.

2.-Procedemento de solicitude no caso de alumnado con sobredotación

O director do centro entre o 1 e o 15 de xuño elevará ao inspector de educación que lle corresponda a solicitude de flexibilización, que deberá incluír a seguinte documentación:

- a. Informe do profesor titor
 - b. Informe sobre o resultado da avaliación psicopedagóxica.
 - c. Proposta de adaptación do currículo.
 - d. Conformidade dos pais ou titores legais.
- A inspección educativa realizará un informe sobre a idoneidade ou non da proposta de flexibilización e das medidas de adaptación curricular que a acompañan.
 - A Xefatura Territorial trasladará a documentación sinalada ao Director Xeral de Educación, antes do 30 de xuño de maio, acompañándoa do informe correspondente, quen resolverá no prazo dun mes e enviará comunicación á xefatura territorial e á dirección do centro para o seu traslado aos interesados.
 - A medida de flexibilización consignarase, incluíndo a resolución pola que foi autorizada, en tódolos documentos do alumno que en cada caso correspondan.

➤ **Escolarización combinada**

Conforme ao punto 1.c do artigo 16 do *Decreto 229/2011, do 21 de decembro*, entre as modalidades de escolarización considérase:

“A escolarización combinada entre un centro ordinario e un centro de educación especial. Para os efectos de escolarización, as unidades de educación especial nos centros ordinarios terán a consideración de centros de educación especial”.

Segundo o referido Decreto (artigo 16.1c, 2 e 3) e a *Orde do 27 de decembro de 2002* (artigos 44, 45, 46) , podemos sinalar en referencia a esta modalidade de escolarización:

- É destinatario desta modalidade de escolarización o alumnado con necesidades educativas especiais que estea escolarizado nun centro ordinario e requira de recursos específicos non dispoñibles, podendo escolarizarse a tempo parcial nunha aula ou centro específico de educación especial.
- Así mesmo, o alumnado escolarizado nun centro específico de educación especial poderá combinar a súa escolarización nun centro ordinario co obxecto de promover a súa normalización escolar.

- O procedemento para o inicio da escolarización combinada inclúe:
 - Realización de avaliación psicopedagóxica.
 - Redacción do ditame de escolarización polo orientadora do centro educativo no que se atope escolarizado o alumno acompañado dunha declaración escrita feita polos pais ou titores legais na que se fará constar a súa valoración da proposta de escolarización.
 - Presentación pola dirección do centro da solicitude na xefatura territorial acompañada da documentación referida, que a resolverá oportunamente logo dos informes que procedan.
- No caso das escolarizacións combinadas entre un centro ordinario e un centro de educación especial, o alumnado pertencerá, para efectos académicos e administrativos, ao centro educativo que se determine na resolución da xefatura territorial correspondente.
- O profesorado de ambos os centros coordinarase no proceso de planificación, atención e avaliación deste alumnado.
- O profesor tutor do alumno pertencerá ao centro no que estea matriculado, e corresponderalle a coordinación das atencións educativas que se proporcionen nos dous centros, co apoio dos departamentos de orientación.
- A escolarización estará sometida a un proceso de revisión periódica por parte da xefatura do Departamento de Orientación correspondente, que será, cando menos, anual na Educación Primaria.
- A proposta de revisión de escolarización poderase iniciar por calquera dos dous centros ou a instancia dos pais ou titores legais.
- Se é o caso, a dirección solicitará o cambio de modalidade de escolarización á xefatura territorial correspondente, quen resolverá. Esta solicitude irá acompañada da mesma documentación referida para o procedemento de inicio da escolarización combinada.

➤ **Adaptación curricular**

Esta medida seguirá o procedemento establecido na *Orde do 6 de outubro de 1995*. Consiste na modificación dun ou de máis elementos prescritos no currículo (obxectivos, contidos, criterios de avaliación) para atender as necesidades educativas dun alumno/a motivadas tanto por unha determinada dificultade persoal como polas súas capacidades excepcionais.

Decidirase a conveniencia de elaborar unha AC para un alumno determinado, unha vez esgotadas outras medidas ordinarias de intervención educativa.

Terá como referente os obxectivos xerais de etapa e os estándares de aprendizaxe do curso correspondente.

A súa elaboración e desenvolvemento, agás casos excepcionais, levarase a cabo no contexto educativo ordinario.

Precisarán autorización da inspección educativa correspondente.

Terán unha duración mínima dun curso.

O seu deseño e desenvolvemento será responsabilidade do profesor que imparte a área, co asesoramento da orientadora e de calquera outro profesional que participe na atención ao alumno.

A AC revisarase periodicamente, polo menos, ao remate de cada curso. As posibles modificacións só requirirán unha nova autorización no caso de que se produzan en referencia aos obxectivos e aos criterios de avaliación sobre o que se elaborara a adaptación.

Os criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe establecidos nas AC serán o referente fundamental para a avaliación e promoción do alumno/a.

Proceso de elaboración:

- ***Avaliación diagnóstica:***
 - O profesor/a que estime a conveniencia de adaptar o currículo dalgún alumno, solicitará a avaliación diagnóstica á orientadora, cumprimentando o cuestionario previo que o Departamento de Orientación ten ao efecto.
 - A orientadora realizará a avaliación psicopedagóxica, emitindo o correspondente informe.
 - Recollerá datos relevantes sobre a situación socio-familiar do alumno e sobre o seu proceso de aprendizaxe.
 - Eses datos serán aportados tanto polo equipo educativo responsable do alumno como pola orientadora do centro, o EOE, se é o caso, ou calquera outro profesional que estea participando na atención do devandito alumno.
- ***Reunión, coordinada pola xefatura de estudos,*** á que asistirán o titor, os profesores das áreas a adaptar e os profesionais que participaron na avaliación diagnóstica. Nesta

reunión decidírase a pertinencia da adaptación, as áreas a adaptar así como aqueles elementos do currículo que, no seu caso, deberán ser modificados.

- Redacción do documento (AC). Os profesores que imparten as áreas obxecto de adaptación realizarán a programación destas e a orientadora elaborará a parte formal da adaptación curricular.
- Unha vez elaborada a AC, procede unha nova reunión de todas as persoas implicadas, baixo a coordinación do xefe de estudos, para a revisión do documento, previa á súa remisión á inspección educativa.
- Envío da proposta de AC ao correspondente servizo provincial de inspección que emitirá un informe e tomará decisión sobre a súa aprobación.

11. PROCESOS DE SEGUIMETNO, AVALIACIÓN E MELLORA DO PXAD.

A avaliación do alumnado suxeito a medidas ordinarias de apoio ou de reforzo educativo será continuo e coordinado entre os profesores/as implicados.

A avaliación do alumnado suxeito a medidas extraordinarias con A.C., estará suxeito aos criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe contemplados nas súas adaptacións curriculares.

A avaliación do Plan de apoio ao proceso de ensinanza aprendizaxe será trimestral, en función da avaliación introducíranse os cambios e modificacións que se consideren necesarios.

A avaliación final será unha reflexión sobre os obxectivos acadados ou non acadados, en función dos mesmos, modificarase o Plan o próximo curso.

Os criterios de avaliación do Plan veñen marcados polo grao de cumprimento dos obxectivos sinalados no mesmo e polo resultado das actividades deseñadas para desenvolver nos dous ámbitos, no proceso de ensino-aprendizaxe e na función titorial. A avaliación do Plan efectuarase mediante o seguimento do mesmo por parte do departamento. Tal como se recolle na normativa legal vixente, farase alomenos unha reunión trimestral para o seu seguimento. Tamén nas reunións semanais dos membros do departamento se valorarán as actividades que se vaian levando a cabo ao longo do curso escolar.

Para a avaliación do plan de cada membro do DO deberá traer cuberta unha ficha como a que segue que poñeremos en común nas datas citadas.

CUESTIONARIO TRIMESTRAL DE AVALIACIÓN

GRAO DE CUMPRIMENTO DOS OBXECTIVOS

<u>CO CENTRO</u>	SI	NON	EN PROCESO
Elaborar as propostas do Plan de Atención a Diversidade.			
Asesorar nos criterios de carácter organizativo e pedagóxico para a atención ao alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.			
Participar no deseño e desenvolvemento das medidas de atención á diversidade que se determinen.			
Participar na avaliación das necesidades específicas de apoio educativo no ámbito da orientación.			
Revisar en base á lexislación que vaia modificándose o PXAD ou calquera outro documento coas propostas elaboradas deste DO.			
Elaborar a Memoria do Departamento.			
<u>CO ALUMNADO</u>	SI	NON	EN PROCESO
Potenciar a orientación a todas e todos os alumnos e alumnas.			
Realizar a avaliación psicopedagóxica do alumnado que a requiran, empregando diferentes probas diagnosticas que			

nos permite facer unha avaliación das necesidades dende o punto de vista cognitivo pero tamén emocional.			
Facilitar apoio para afrontar os momentos decisivos ou de maior dificultade: ingreso no centro, cambio de etapa.			
Intervir na resolución de conflitos de relación interpersoal dos alumnos, co fin de pór en marcha o establecido no Plan de Convivencia do noso Centro, unha resolución pacífica de conflitos que teña como base o diálogo e onde a mediación sexa o proceso a seguir para chegar á resolución pacífica dos mesmos			
<u>CO PROFESORADO</u>	SI	NON	EN PROCESO
Informar sobre o resultado da avaliación psicopedagóxica dos alumnos.			
Asesorar en cuestións prácticas de atención á diversidade.			
Participar na elaboración das adaptacións curriculares, así como nos programas de intervención que se determinen para os alumnos con necesidades específicas.			
Colaborar na detección de problemas educativos ou de aprendizaxe que presenten os alumnos. Orientar en relación con actividades e procesos de avaliación formativa, reforzo pedagóxico, adaptación curricular e promoción de alumnos.			
<u>COAS FAMILIAS</u>	SI	NON	EN PROCESO
Cooperar na relación titores-familias para a solución de problemas que afectan aos seus fillos.			
Orientar ás familias en forma individual ou colectiva para			

que asuman responsablemente a educación e orientación dos seus fillos/as.			
Desenvolver unha intervención específica coas familias cando detectamos que os problemas do alumno son problemas que teñen a súa orixe na familia, e sempre fundamentalmente cando a orixe dos problemas é de tipo emocional.			
<u>COS OUTROS</u>	SI	NON	EN PROCESO
Cooperar cos membros do Equipo de Orientación Específico de Pontevedra en actividades e programas de orientación, así como de intervención e diagnóstico do noso alumnado.			
Establecer relacións co Concello, fundamentalmente a través das concellerías de educación e de servizos sociais.			
Establecer relacións de colaboración con Asociacións que axuden ao desenvolvemento de certas capacidades do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.			
Establecer canles de coordinación co Departamento de Orientación do I.E.S. Sánchez Crespo, para facilitar o tránsito do alumnado entre estas dúas etapas educativas.			
CAMBIARÍAS ALGUNHA CUESTIÓN OU ASPECTO CONCRETO DA IMPLEMENTACIÓN DESTE PLAN DE ORIENTACIÓN?			

SE NA PREGUNTA ANTERIOR A TÚA RESPOSTA É AFIRMATIVA E CREES QUE HAI ASPECTOS QUE DEBEN CAMBIAR, CAL É A TÚA PROPOSTA CONCRETA? ESPECÍFICAA

PENSAS QUE SE PODERÍA FACER ALGO MÁIS QUE O QUE ESTÁ INICIALMENTE PROGRAMADO? QUE? COMO O LEVARÍAS A CABO? EXPLÍCAO.

OBSERVACIÓNS.

12. BIBLIOGRAFÍA

12.1. BASE LEXISLATIVA

Para a elaboración deste documento empregáronse os seguintes materiais:

- Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia. (D.O.G. nº 171, do 9 de setembro de 2014)
- Decreto 120/1998, do 23 de abril, polo que se regula a orientación educativa e profesional na Comunidade Autónoma de Galicia (D.O.G. nº 79, do 27 de abril de 1998)
- Orde do 24 de xullo de 1998 pola que se establece a organización e funcionamento da orientación educativa e profesional na Comunidade Autónoma de Galicia regulada polo Decreto 120/1998. (D.O.G. nº 147, do 31 de xullo de 1998)
- Orde do 31 de outubro de 1996 pola que se regula a avaliación psicopedagóxica dos alumnos e alumnas con necesidades educativas especiais que cursan as ensinanzas de réxime xeral, e se establece o procedemento e os criterios para a realización do ditame de escolarización (D.O.G. nº 247, do 19 de decembro de 1996).
- Orde do 27 de decembro de 2002 pola que se establecen as condicións e criterios para a escolarización en centros sostidos con fondos públicos do alumnado de ensino non universitario con necesidades educativas especiais (D.O.G. nº 20, do 30 de xaneiro de 2003)
- Orde do 28 de outubro de 1996 pola que se regulan as condicións e o procedemento para flexibilizar a duración do período de escolarización obrigatoria dos alumnos con necesidades educativas especiais asociadas a condicións persoais de sobredotación intelectual. (D.O.G. nº 23, do 28 de novembro de 1996)

- Orde do 6 de outubro de 1995 pola que se regulan as adaptacións do currículo nas ensinanzas de réxime xeral (D.O.G. nº 213 do 7 de novembro de 1995)
- Decreto 374/1996, do 17 de outubro, polo que se aproba o Regulamento Orgánico das escolas de educación infantil e dos colexios de educación primaria (D.O.G nº 206, do 21 de outubro de 1996).
- Orde do 22 de xullo de 1997 pola que se regulan determinados aspectos de organización e funcionamento das escolas de educación infantil, dos colexios de educación primaria e dos colexios de educación infantil e primaria dependentes da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria (D.O.G nº 168, do 2 de setembro de 1997).
- Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. (D.O.G. nº 242, do 21 de decembro de 2011)
- Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa en materia de convivencia escolar. (D.O.G. nº 136, do 15 de xullo de 2011)
- Decreto 8/2015, de 8 de xaneiro, polo que se desenvolve a Ley 4/2011, de 30 de xuño, de convivencia e participación. (D.O.G nº 17, do 27 de xaneiro de 2015)
- Orde do 9 de xuño de 2016 pola que se regula a avaliación na educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia. (D.O.G. nº 110, do 10 de xuño de 2016)
- Circular 10/2010 das Direccións Xerais de Ordenación e Innovación Educativa e de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais pola que se ditan instrucións para coordinar as actuacións e establecer as accións prioritarias dos servizos de orientación educativa e profesional na Comunidade Autónoma de Galicia.

12.2 BIBLIOGRAFÍA DE AUTOR:

- Álvarez Gonzáles, Manuel: “DISEÑO Y EVALUACIÓN DE PROGRAMAS DE educación EMOCIONAL”. CISSPRAXIS, 2001.
- Gardner, Howard. “INTELIGENCIAS MÚLTIPLES. LA TEORIA EN LA PRÁCTICA”. Ed. Paidós 2005
- Dominguez Chillón, Gloria. “ PROYECTOS DE TRABAJO. UNA ESCUELA DIFERENTE” Ed. La Muralla 2000
- Hernández, Fernando y otros. “LA ORGANIZACIÓN DEL CURRÍCULUM POR PROYECTOS DE TRABAJO”. Ed. Graó 1992
- Pujolás Maset, Peré. “ATENCIÓN A LA DIVERSIDAD Y APRENDIZAJE COOPERATIVO EN LA EDUCACIÓN OBLIGATORIA”. Ed. Aljibe .2001.
- Pujolás Maset, Peré. “INTRODUCCIÓN A APRENDIZAJE COOPERATIVO” UVIC - 2008
- Bisquerra, Rafael: “MODELOS DE ORIENTACIÓN E INTERVENCIÓN PSICOPEDAGÓGICA” Ed. Wolters Kluwer.
- Gardner, Howard. “LA INTELIGENCIA REFORMULADA. LAS INTELIGENCIAS MÚLTIPLES EN EL SIGLO XXI”. Ed. Paidós. 2010
- Cuetos, Fernando: “PSICOLOGÍA DE LA LECTURA”. Ed. Wolters Kluwer
- Cuentos, Fernando: “PSICOLOGÍA DE LA ESCRITURA”. Ed. Wolters Kluwer
- García Sánchez, Nicasio: “DIFICULTADES DEL DESARROLLO. EVALUACIÓN E INTERVENCIÓN”. Psicología Pirámide.2007